

mellemløst for meget præget af at være noter fra et seminar på Institut for Statskundskab. Der falder i bogen nogle udtalelser, som jeg nok mener er rigtige, og som sikkert har været uddybet på seminaret, men i bogen fremstår de som påstande. Ligeledes drages der her og der nogle lovligt hurtige konklusioner fra tabelmaterialet, hvis anvendelighed for nogle tabellers vedkommende kunne diskuteres.

I forhold til O.N.'s bøger om Sovjetunionen, hvor hans kendskab til russisk giver ham mulighed for en personlig opfattelse af samfundsforholdene, er det et minus ved "Polens Krise", at den hovedsageligt er baseret på vestlige fremstillinger. Oplysningerne bliver ikke dårligere af dette, men der er nogle forklaringsmuligheder som overses, og der er ikke samme atmosfære over bogen. Gennemgangen holder sig stringent til modellen, der mangler en vis fleksibilitet. På den anden side giver bogen sig heller ikke ud for mere end den er, og det er et stort plus.

Elizabeth Tromer

Sune Sunesson, Byråkrati och historia - fem studier i politik och organisation, Malmö: Arkiv Förlag, 1981, 164 s., 69,00 kr.

"Byråkrati och historia" er en mærkelig - men tiltalende - bog. Den kan betegnes som et omvendt kinesisk æskesystem, hvor man starter med kernen og derpå bevæger sig i retning af totalitetsbetragtninger om organisationsteoriens status.

Bogen består af fem artikler, hvoraf de tre har været publiceret tidligere i samme - eller stort set samme - udgave. Den første blev skrevet allerede i 1973, og de andre er kommet til senere, heraf to i 1981. Heraf kommer det "omvendte kinesiske æskesystem".

Da jeg genlæste den første artikel "Om begreppet byråkrati" blev jeg nærmest lettere irriteret: hvorfor nu genoptrykke denne artikel, der som Sune Sunesson selv bemærker i forordet er præget af sin tid og dens gravalvorlige og tilrettevisende marxisme. Ganske vist, jeg husker også, hvor inspirerende den dengang virkede og hvordan den og den efterfølgende bog "Politik och organisation" var frugtbar i den danske udvikling. Men det er vel ingen undskyldning for et uændret genoptryk. Artiklen burde vel - var den første reaktion - være omarbejdet og ført op to date i lyset af det seneste tiårs diskussion og udvikling på området, - inklusive Sune Sunessons egen udvikling.

Men det viser sig, at det er lige præcis det, der sker i de næste 4 artikler, dog mest i form af en selvkritisk dialog med egne tidligere positioner. Den første artikel giver hele kernen i Sunessons teoretiske standpunkt, i realiteten

mellemlig for meget præget af at være noter fra et seminar på Institut for Statskundskab. Der falder i bogen nogle udtalelser, som jeg nok mener er rigtige, og som sikkert har været uddybet på seminaret, men i bogen fremstår de som påstande. Ligeledes drages der her og der nogle lovligt hurtige konklusioner fra tabelmaterialet, hvis anvendelighed for nogle tabellers vedkommende kunne diskuteres.

I forhold til O.N.'s bøger om Sovjetunionen, hvor hans kendskab til russisk giver ham mulighed for en personlig opfattelse af samfundsforholdene, er det et minus ved "Polens Krise", at den hovedsageligt er baseret på vestlige fremstillinger. Oplysningerne bliver ikke dårligere af dette, men der er nogle forklaringsmuligheder som overses, og der er ikke samme atmosfære over bogen. Gennemgangen holder sig stringent til modellen, der mangler en vis fleksibilitet. På den anden side giver bogen sig heller ikke ud for mere end den er, og det er et stort plus.

Elizabeth Tromer

Sune Sunesson, Byråkrati och historia - fem studier i politik och organisation, Malmö: Arkiv Förlag, 1981, 164 s., 69,00 kr.

"Byråkrati och historia" er en mærkelig - men tiltalende - bog. Den kan betegnes som et omvendt kinesisk æskesystem, hvor man starter med kernen og derpå bevæger sig i retning af totalitetsbetragtninger om organisationsteoriens status.

Bogen består af fem artikler, hvoraf de tre har været publiceret tidligere i samme - eller stort set samme - udgave. Den første blev skrevet allerede i 1973, og de andre er kommet til senere, heraf to i 1981. Heraf kommer det "omvendte kinesiske æskesystem".

Da jeg genlæste den første artikel "Om begreppet byråkrati" blev jeg nærmest lettere irriteret: hvorfor nu genoptrykke denne artikel, der som Sune Sunesson selv bemærker i forordet er præget af sin tid og dens gravalvorlige og tilrettevisende marxisme. Ganske vist, jeg husker også, hvor inspirerende den dengang virkede og hvordan den og den efterfølgende bog "Politik och organisation" var frugtbar i den danske udvikling. Men det er vel ingen undskyldning for et uændret genoptryk. Artiklen burde vel - var den første reaktion - være omarbejdet og ført op to date i lyset af det seneste tiårs diskussion og udvikling på området, - inklusive Sune Sunessons egen udvikling.

Men det viser sig, at det er lige præcis det, der sker i de næste 4 artikler, dog mest i form af en selvkritisk dialog med egne tidligere positioner. Den første artikel giver hele kernen i Sunessons teoretiske standpunkt, i realiteten

et tobenet Marx contra Weber udgangspunkt, der implicerer kritikken af organisationsteori alt for ofte ahistoriske målparadigme og fører frem til Sunessons bud på et alternativ byggende på 3 analyseniveauer. Dette bliver kernen i den kinesiske æske, og i de følgende artikler kvalificeres og udbygges denne kerne med flere lag.

De tre næste artikler er udprægede historisk/sociologiske analyser af Postvæsnets start og tidlige udvikling, af statsapparatets almene udvikling i det senfeudalistiske Sverige og om korruption i det feudale statsapparat. Alle tre alene emnemæssigt spændende og velskrevne og dertil kommer altså, at der tilføjes flere lag på kernen.

Den femte artikel "Organisationsteori og målrationalet" fremstår som en foreløbig syntese af 10 års målbevidst arbejde, der leder til en velargumenteret forkastelse af målparadigmet og dermed aktørorienteringen i den dominerende organisationsforskning.

Sunesson argumenterer imod det han med Charles Perrow kalder organisations-teoriens hovedstrøm: tendens til ukritisk ahistorisk accept af målparadigmet, hvor organisationer søges forstået og deres adfærd forklaret udfra organisationernes målsøgende eller behovsopfyldende stræben. Hertil kommer metodeparadigmet: at en generel organisationsteori - også over forskellige historiske epoker - er nåde mulig og ønskværdig, fordi organisationer er ude på at realisere nogle mål og institutionalisere målet. Disse synspunkter har så tidligere været kritiseret, især udfra synspunktet om, at de afledede tekniske, instrumentalistiske og aktørorienterede af organisationer let lader sig forene med, ja faktisk implicerer et ledelses- eller magthaverperspektiv på organisationer. Men Sunesson lader sig heldigvis ikke nøje med en sådan ideologikritik. Han går videre både i forhold til kritikken af den dominerende hovedstrøm ved at opstille alternativer, og dette gøres ved at forholde sig selvkritisk til egne tidligere alternativer.

Hvad det første angår skydes der undertiden over målet. Således er det nok de færreste organisationsteoretikere, der bekymrer sig, om deres teoretisering kan generaliseres udover den kapitalistiske samfundsformation. Afvisningen bliver også for bastant i forhold til målparadigmet, fordi der efter min vurdering ikke tages tilstrækkeligt hensyn til de forskellige typer organisationer, selvom Sunesson er inde på det. Men i mere medlemskontrollerede organisationer spiller målopfattelser også i det daglige en betydeligt større rolle, end Sunesson lader os ane. Tænk på græsrodsorganisationer eller produktionskooperativer.

Som sagt fører Sunessons selvkritik af egne tidligere positioner frem til det foreløbigt yderste lag på den kinesiske æske, hvor især diskussionen af del-

beltheder og hindringer, der bygger på distinktionen mellem organisation og organisering, virker endog mere frugtbar. Denne diskussion tror jeg kan blive beriget ved at inddrage nogle af de nyere studier af politisk mobilisering og græsrodsorganisationer (i Danmark for eksempel to så vidt forskellige studier som P. Gundelachs og B. Herskinds).

Med sit udgangspunkt i Sociologiens dobbelthed - Marx contra Weber - mener jeg, det lykkes Sune Sunesson at gøre kritikken af organisationsteoriens hovedstrøm frugtbar i langt højere grad end sædvanligt.

Helge Tetzschner